

Tid Torsdagen den 7 november 2024, kl.16:00-16:13
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justerat Måndagen den 18 november 2024 §§ 1-12, 14-16, 20-33
Anslaget Tisdagen den 19 november 2024 §§ 1-12, 14-16, 20-33

Omedelbart justerade paragrafer

Justerat Torsdagen den 7 november 2024 §§ 13, 17-19
Anslaget Måndagen den 11 november 2024 §§ 13, 17-19

Jan Valeskog

Jonas Naddebo §§ 1-13, 15-33

Kristina Lutz § 14

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Jan Valeskog (S), ordföranden
Jonas Naddebo (C), vice ordföranden
§§ 1-13, 15-33
Per Strängberg (S)
Bsrat Asgedom Mebrahtu (S)
Maria-Elsa Salvo (S)
Maria Mustonen (V)
Aidin Zandian (V)
Cecilia Obermüller (MP)
Kristina Lutz (M)
Mats Johnsson (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Oscar Gullberg (MP) § 14	För Jonas Naddebo (C)
Karin Blomstrand (M)	För Johan Nilsson (M)
Mikael Valier Furtenbach (KD)	För Annika Elmlund (M)
Marie Della Morte Pålstam (L)	För Björn Ljung (L)

Ersättare:

Emilia Wikström Melin (S)
Sara Stenudd (V)
Jonas Darai (V)
Oscar Gullberg (MP) §§ 1-13, 15-33

Tjänstepersoner:

Dessutom närvarade stadsbyggnadsdirektören Amanda Horwitz, Mikael Andersson Ståhl, Torleif Falk §§ 6-33, Torkel Kjellman, Martin Schröder, Lena Strömstedt, Monika Joelsson Vestlund, nämndsekreterare Sara Högne och Fabian Lind §§ 6-33, borgarrådssekreterarna Hanna Amin, Adam Valli Löfgren och William Ejeborg samt personalrepresentant Luis Lopez §§ 1-7

Stadsbyggnadsnämnden

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

§ 17**Spelbomskan 9 m.fl., Vasastaden, Dnr 2020-08002-54****Beslut**

Stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt stadsbyggnadskontorets förslag:

- 1 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att detaljplanens genomförande inte medför betydande miljöpåverkan.
- 2 Stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och överlämnar det till kommunfullmäktige för antagande.
- 3 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Mats Johnsson (SD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Marie Della Morte Pålstam (L) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Mikael Valier Furtenbach (KD) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Handlingar i ärendet

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande från den 4 oktober 2024.
Bilaga § 17

Tjänsteutlåtandet avser godkännande av förslag till detaljplan för Spelbomskan 9 m.fl. i stadsdelen Vasastaden.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V), Cecilia Obermüller (MP) och vice ordföranden Jonas Naddebo (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Kristina Lutz m.fl. (M) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att i huvudsak avslå förslaget till beslut, samt att därutöver anföra följande:

Precis som vi anförde i ett förslag till beslut vid såväl startpromemorian som vid samrådsredovisningen så anser vi att en omvandling av fastigheterna Spelbomskan 9 och 12 ger

en möjlighet att tillskapa ett kvarter som på ett bättre sätt harmonierar med området än vad Läkarhuset gör i sin nuvarande utformning. Vi hade dock ett antal medskick i dessa skeden för att kunna acceptera en omdaning, men finner tyvärr att de väsentliga dragen inte ombesörjts varför vi inte kan acceptera nu liggande förslag. Kontoret anför självt att endast redaktionella revideringar i tidigare framtagna dagvattenutredning och planbeskrivningen har utförts efter granskning.

Vi konstaterar exempelvis att kontoret fortsatt föreslår en byggnadshöjd som överskrider den nuvarande, detta är något som vi avstyrker. Även om nuvarande byggnad anses utgöra ett landmärke på platsen så är det inte acceptabelt ur ett stadssiluettsperspektiv att öka den med flertalet våningar. Vår bedömning är att det skulle strida mot vägledningen i Stockholms byggnadsordning. Våra synpunkter om att skapa ett nytt torg i anslutning till platsen samt att hämta arkitektonisk inspiration från bl.a. Stadsbiblioteket och Studentpalatset kan vi heller inte se ha ombesörjts.

Vi kan därtill inte stå bakom kontorets bedömning om att förslaget inte skulle någon miljöpåverkan då de omständigheter som talar för betydande miljöpåverkan är luftföroreningar, översvämningar, markföroreningar, ras och skred samt kulturhistoriska värden, medan de omständigheter som talar emot betydande miljöpåverkan enbart handlar om kulturhistoriska värden.

Avslutningsvis har vi av miljö- och klimatomässiga samt kulturhistoriska skäl generellt en mycket restriktiv hållning till rivning. Vid en eventuell rivning är det därför angeläget att det utreds hur byggmaterialet kan tas till vara och återanvändas för att så långt som möjligt minska miljö- och klimatompåverkan.

- 3) Mats Johnsson (SD) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att avslå kontorets förslag, samt att därutöver anför följande:

Detta är en fastighet som i likhet med den föregående (Läkarhuset) inte passar in i omgivningen. Den föreslagna byggnaden blir dessutom ännu högre än det föregående som redan då var avsevärt högre än grannhusen. Det är SD:s bedömning att uppförande av denna fastighet innebär en betydande miljöpåverkan på stadsmiljön runt Odenplan. Först, huset är mycket högre än omgivande fastigheter och kommer att skugga både dessa och det norr om belägna Odenplan under stor del av dagen. Dessutom, fastigheten är ingalunda så miljömässigt konstruerad som påstås i kontorets underlag.

Den träkonstruktion som det säga att fastigheten ska bestå av, och som används som ett miljöalibi, kommer bara att vara delvis trä, men i bärande delar i betong. Vidare, rent estetiskt blir det en fastighet som saknar like runt Odenplan och det kommer, både avseende stil men även storlek, att sticka ut och skämma den arkitektoniska stilen som annars gäller runt Odenplan, jugend, nationalromantik och funkis. Om fastigheten uppförs kommer det att innebära en betydande miljöpåverkan och SD är bestämt emot att det byggs. Platsen förtjänar bättre.

- 4) Marie Della Morte Pålstam (L) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att ett helt nytt förslag tas fram för fastigheten, i form av kvartersbebyggelse i en stil som utgår från och harmonierar med stenstaden och de blåklassade byggnaderna i fastighetens omedelbara närhet, samt att därutöver anföra följande:

När Läkarhuset Odenplan från 1960-talet nu har uppnått sin livslängd och behöver rivas, uppstår en möjlighet att läka det sår i stadsbilden som denna byggnad har utgjort under sextio års tid. Äntligen finns en chans att skapa något nytt som harmonierar med stenstadens karaktäristiska uttryck, som förstärker och tar upp de kvalitéer som gör riksintresset stenstaden så omtyckt.

Vasastans kvartersstad är inte bara uppskattad av stadsdelens invånare (vilket tydligt framgår av remissvaren i ärendet), utan också av människor från hela Stockholm som flockas i området för att umgås på restauranger och kaféer och av turister som promenerar runt i de vackra kvarteren, ofta med Gunnar Asplunds säregna biblioteksbyggnad som mål.

Det vore mycket bra om man tar chansen att låta en ny byggnad harmoniera med omgivningen, i enlighet med stadens beslutade Arkitekturpolicy och kvartersbebyggelsen, Gustav Vasa kyrka, Stadsbiblioteket och Studentpalatset.

Stockholms arkitektoniska kulturarv utgörs inte bara av enskilda byggnader, utan minst lika mycket av de miljöer och områden som flera byggnader skapar tillsammans.

Att bebygga den aktuella tomten med ett hus i nytänkande stil men som fungerar i sitt sammanhang med området. Detta skulle innebära ett sammanhängande flöde från Stadsbiblioteket, via dess annexbyggnader, upp till Odenplan, inramad av kvartersstrukturen, med avslut i Gustav Vasa kyrka. Den föreslagna höjden om 15 våningar anser vi passerar gränsen för vad som är gångbart. Fastighetens höjd måste sättas i relation till omgivningen.

Den nya byggnaden bör kunna innehålla bostäder, handel med t ex en saluhall, kontor och vård. Följaktligen bör detaljplanen vara flexibel till sitt innehåll.

5) Mikael Valier Furtenbach (KD) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt följande:

1. Att avslå förslag till beslut.
2. Att uppdra kontoret att justera förslaget i enlighet med vad som anförs nedan.
3. Att därutöver anföra följande:

Spelbomskan 9, mer känt som Läkarhuset, är ett ökänt landmärke vid Odenplan. Brutalt insprängt mellan Asplundhuset, Studentpalatset och Gustaf Vasa kyrka är denna betongkoloss en tydlig påminnelse om modernismens konsekvenser och 60-talets oaktsamma förtätning. Läkarhuset kan inte ses som något annat än ett skräckexempel på respektlös och odemokratisk förtätning. I och med ombyggnationen ges ett ypperligt tillfälle att läka Odenplans sekelskifteskaraktär – tyvärr tillvaratas denna möjlighet inte alls av styret.

Kristdemokraterna välkomnar förnyelsen av Spelbomskan 9 men beklagar att den estetiska utformningen som föreslås inte tagit utgångspunkt i den omgivande arkitekturen, med fokus på Odenplansområdets värdefulla inslag av arkitektur från sekelskiftet och nordisk klassicism. För att värna, bevara samt återställa de arkitektoniska värden som innerstaden och stadens äldre stadsdelar karaktäriseras av, föreslår vi att en arkitekturzon inrättas. Genom tydliga krav på arkitektonisk harmonisering kan Stockholm fortsatt utvecklas men på det befintligas villkor. Likaså kan cityområden präglade av brutalism och modernism läka vid större ny- och ombyggnationer genom krav på att återgå till den förlorade sekelskiftesarkitekturen.

Att bygga nytt, högt och vackert med inslag av klassicism är ingen omöjlighet. Det förekommer goda exempel såväl inom Stockholmsregionen som i huvudstäder på kontinenten. När de negativa konsekvenserna av modernismen byggs bort har Stockholm allt att vinna på att tillvarata och återskapa den uppskattade estetik som tidigare gått förlorad. Låt oss ta tillvara denna unika chans till arkitektonisk revansch och visa stockholmarna att stadsutvecklingen sker på deras villkor, inte byråkraternas eller arkitekternas.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av

ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V), Cecilia Obermüller (MP) och vice ordföranden Jonas Naddebo (C).

Särskilt uttalande

Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Maria Mustonen m.fl. (V) och Cecilia Obermüller (MP) med stöd av vice ordföranden Jonas Naddebo (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Planförslaget innebär en positiv utveckling av Odenplan som central plats och knutpunkt i Vasastan och Norra innerstaden. Odenplan har sedan Citybanans öppnande blivit en av Sveriges största noder för kollektivtrafik och planförslaget bidrar till att utmärka Odenplan som en central punkt i Stockholm. Planförslaget höjer den arkitektoniska kvalitén i kvarteret och ger en ny årsring på Odenplan som är anpassad efter platsens förutsättningar och kvarterets övriga arkitektur, i enlighet med stadens antagna arkitekturpolicy.

Det är viktigt att den nya byggnaden håller mycket hög kvalitet gällande materialval och estetik. Exempelvis bör de materialval i fasadernas bröstning och plint som beskrivs i arkitekturprogrammet väljas med omsorg för att lyfta den arkitektoniska och estetiska kvaliteten. Bärande träkonstruktioner får gärna synas genom byggnadens glaspartier. Belysningsfrågor och nattljus samt uppföljning av materialitet ska hanteras vidare i kommande bygglov. Bygglovet bör behandlas av nämnden såvida det inte medför betydande förseningar av projektet.

Planförslaget som stadsbyggnadsnämnden har att ta ställning till gäller Spelbomskan 9, det så kallade Läkarhuset, övrig bebyggelse i kvarteret bevaras och sparas. Nämnden behöver förhålla sig till att resterande delar i det modernistiska kvarteret ska finnas kvar enligt fastighetsägarens önskemål, med bland annat befintlig sockel, kontors- och lamellhus i Spelbomskan 12. Att bygga en pastisch av äldre arkitektur i en hörna av befintligt modernistiskt kvarter och bottenvåningar hade inte givit goda resultat och inte varit hänsynstagande till stadens antagna riktlinjer, såsom byggnadsordningen eller arkitekturpolicy.

Varje plats som ska förändras måste analyseras utifrån platsens förutsättningar. Det finns goda exempel i Stockholm där inspiration från äldre arkitektur har givit goda resultat. Samtidigt konstaterar vi att det i planen för Spelbomskan 9 inte finns förutsättningar för pastischer av äldre arkitektur på denna plats då övervägande delar av befintlig bebyggelse i kvarteret från 1960-talet ska bevaras, bortsett från byggnaden i Spelbomskan 9.

Staden får genom den nya byggnaden ett nytt märkeshus genom en centralt placerad högre byggnad med massiv trästomme. En konstruktion som också innebär att byggnaden inte blir lika tung och kan placeras på befintlig plint och därmed minska mängden rivning. Den nya byggnaden innebär en positiv utveckling och en förbättring av stadskvaliteterna på Odenplan.

Underrättelse

Kommunfullmäktige ska underrättas om beslutet.